

پہ نام او

تاریخ کے صورتے

روایت ظلم تاریخے به زنان

اندیشکده راهبردی سعدهاء

عنوان و نام پدیدآور	ناگفته‌های صورتی: روایت ظلم تاریخی به زنان/اندیشکده راهبری سهداء؛ زیرنظر سید محمدحسین راجی؛ پژوهشگران سید محمدرضا خاتمی... (و دیگران). قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف، ۱۴۰۲. ۳۶۱ص.
مشخصات نشر	۹۷۸-۶۰۰-۴۴۱-۵۵۵-۲
مشخصات ظاهری	فیبا
شابک	پژوهشگران سید محمدرضا خاتمی، محسن فوجی، سجادکمالی‌نیا، سید محمدمهدی مهدی‌زاده، محمدجواد هاشمیان... کتابنامه؛ ص. ۳۴۶-۳۶۱.
وضعیت فهرست نویسی	روایت ظلم تاریخی به زنان.
یادداشت	تبعیض جنسی علیه زنان -- تاریخ // History -- Sex discrimination against women -- زنان -- وضع اجتماعی -- تاریخ // History -- Women -- Social conditions -- زنان آزاد بده // Abused Women
یادداشت	خاتمی، سید محمدرضا، ۱۳۷۲- // 1994 -- Khatami, Seyed Mohammad Reza
عنوان دیگر	اندیشکده راهبردی سهداء
موضوع	نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها. دفتر نشر معارف
	HQ۱۳۳۷
	رده بندی کنگره- ۳۵/۴۲
	رده بندی دیویی- ۳۵/۴۲
	شماره کتابشناسی ملی- ۹۳۷۸۱۳۷

ناگفته‌های صورتی

روایت ظلم تاریخی به زنان

اندیشکده راهبردی سهداء
 زیر نظر: سید محمدحسین راجی
 پژوهشگران:
 سید محمدرضا خاتمی، محسن فوجی، سجاد کمالی‌نیا، سید محمد مهدی مهدی‌زاده، محمدجواد هاشمیان، موسی‌الرضا سلطان‌زاده، مهدی طالبی، سعید چمن‌زاری، حامد حسین‌زاده، محمدجواد مقیم‌زاده، فضل‌الله طاهری، مریم سادات مجتهد سیستانی، سگینه دهبادگاری، فاطمه شالچیان، آمنه خسروی.
 صفحه‌آرا: محمدصادق صالحی؛ طراح جلد: مهدی سیاه‌مر؛ تصویرسازی جلد: حسین هلالی
 نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۲
 تیراژ: ۵۰۰۰ نسخه
 ناشر: نشر معارف

سامانه فروش کتاب اندیشکده راهبردی سهداء www.soada.ir/shop

www.nashremaaref.ir ؛ E-mail: info@nashremaaref.ir

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست

مقدمه	۱۱
فصل اول	
۱۵ ظلم به زنان در طول تاریخ	
ظلم به زن در دوران باستان	۱۷
روم باستان	۱۷
یونان باستان	۱۸
ایران باستان	۲۰
مصر باستان	۲۱
یهودیت و مسیحیت تحریف شده	۲۲
ظلم به زن در قرون وسطی	۲۴
انگلستان	۲۵
فرانسه	۲۷
آلمان	۲۸
ظلم به زن در عصر روشنگری و پس از آن	۲۸
دیدگاه روسو	۲۸
دیدگاه ناپلئون	۲۹
دیدگاه شوپنهاور	۲۹
دیدگاه نیچه	۳۰
انقلاب کبیر فرانسه	۳۰
فصل دوم	
۳۳ جریان‌شناسی سوءاستفاده ابزاری از مسائل زنان از انقلاب صنعتی تا انتهای قرن بیست	
انقلاب صنعتی	۳۵
تولید انبوه و اشتغال زنان	۳۵
مصرف انبوه؛ ضرورت تضمین سود سرمایه‌داران	۳۸
شرکت دخانیات	۳۹
گذر از «احساس نیاز» و رسیدن به «میل در مصرف»	۴۲

استفاده از جذابیت جنسی در رونق بخشیدن به تجارت	۴۴
مرگ دموکراسی	۵۰
استفاده از زنان برای توجیه حضور استعماری	۵۰
هند	۵۲
تحریف تاریخ بلند جنبش‌های زنان هند	۵۳
استفاده از پدیده ازدواج کودکان	۵۴
ساتی، عمل غیررایجی که توسط امپریالیسم رایج جلوه داده شد	۵۵
استفاده از شیوه به دنیا آوردن بچه توسط ماما‌های هندی	۵۶
فیلیپین	۵۷
مردم فیلیپین، وحشیان نامتمدن!	۵۷
سربازان آمریکایی، منجی زنان فیلیپینی	۶۱
زنان فیلیپینی، تأمین‌کننده نیاز جنسی سربازان آمریکایی	۶۲
استفاده از جذابیت‌های جنسی فیلیپین در رسانه و گفتمان سیاسی رسمی ایالات متحده	۶۳
اعترافات سیاست‌مدار مطرح آمریکایی در مورد تجارت برده جنسی	۶۴
شیوع گسترده بیماری‌های جنسی	۶۴
مصر قدیم	۶۵
ممنوعیت حجاب در مدارس دخترانه	۷۰
نقش افراد مؤثر در مسئله کشف حجاب	۷۱
تغییر موضع قاسم امین از حامی حجاب به مخالف حجاب	۷۲
دوران زندگی امین در اروپا و تغییر موضع او	۷۲
نقش حکومت در روی‌گردانی از حجاب	۷۳
افزایش تعداد دانشجویان همراه با افزایش مشکلات اقتصادی	۷۴
گرایش دختران جوان به حجاب ارزان‌قیمت	۷۴
«آرامش درونی» علت گسترش حجاب	۷۵
پیشروی در آزار و اذیت جنسی زنان	۷۵
الجزایر	۷۶
عکس ابزار مهم جنگ روانی فرانسوی	۷۷
جنگ روانی و پروپاگاندا‌ی فرانسوی‌ها علیه حجاب	۷۹
مراسم کشف حجاب گسترده	۸۲
ژاپن	۸۷
روایت آمریکایی‌ها از ژاپن	۸۸
تاریخچه بلند زنان ژاپن	۸۹
تحمیل قانون اساسی آمریکایی به ژاپن	۹۱
جنایات جنسی آمریکا و متفقین در بدو ورود به ژاپن	۹۲
جابه‌جایی مرزهای جنایت توسط متفقین	۹۶

جنگ‌های جهانی	۹۸
جبران نیروی کار در جنگ سخت با استفاده از زنان	۹۸
تغییر راهبرد برای بازگشت زنان به خانه	۱۰۳
مدیریت روانکاوی توده‌ها پس از تجربه جنگ	۱۰۷
جنگ سرد	۱۰۷
تقابل نظامی و امنیتی	۱۱۰
گواتمالا	۱۱۰
نیکاراگوئه	۱۱۲
تقابل فرهنگی	۱۱۹
فرهنگ آمریکایی	۱۱۹
رویکردهای متفاوت به وضعیت زنان	۱۲۲
انقلاب جنسی	۱۲۵
جهان تک‌قطبی	۱۵۹
یوگسلاوی	۱۶۰
جنگ یوگسلاوی، نقطه عطف سلطه آمریکا	۱۶۰
تجزیه از طریق تحریک قومیت‌ها	۱۶۱
عواطف زنان، ابزار جلب حمایت افکار عمومی	۱۶۱
تجاوز، بهانه ادامه یافتن جنگ	۱۶۳
صدای اعتراض فمینیست‌های یوگسلاویایی هم درآمد!	۱۶۶
تأثیر حضور و مداخله بشردوستانه نیروهای ناتو	۱۶۷
پاناما	۱۶۸
سیا مأمور براندازی سوسیالیسم	۱۶۸
حمله به کشور پاناما با اسم رمز تجاوز جنسی	۱۶۹
فصل سوم	
جریان‌شناسی سوءاستفاده ابرازی از مسائل زنان در قرن بیست و یک	۱۷۳
سیاسی	۱۷۵
ترس از تروریسم	۱۷۶
اسلام‌هراسی و تروریسم	۱۷۷
بهانه حقوق بشر	۱۷۸
حقوق همجنس‌بازان، عامل مداخله و تفرقه	۱۷۹
سیاست خارجی	۱۸۱
افغانستان	۱۸۳
عراق	۱۹۵
مصر جدید	۲۰۴
سودان	۲۱۰

سومالی	۲۱۹
یمن	۲۲۶
لیبی	۲۳۲
لبنان	۲۴۰
سیاست داخلی	۲۴۶
استفاده ابزاری از آزادی زنان و آزادی جنسی برای کنترل سیاسی	۲۴۶
سوءاستفاده تبلیغاتی از زنان، قاعده کلی انتخابات‌های آمریکا	۲۶۸
اقتصادی	۲۷۰
زنان به مثابه نیروی کار	۲۷۴
زندگی زنان خانه‌دار آمریکایی چگونه دگرگون شد؟	۲۷۴
نقش زنان در تولید صادراتی	۲۷۶
تبدیل خدمات مادرانه به فرصت اقتصادی	۲۷۷
صنعت سکس	۲۷۸
نظامی	۲۸۱
استفاده ابزاری از فمینیسم برای تأمین نیروی انسانی ارزان‌قیمت در ارتش	۲۸۱
استفاده ابزاری از فمینیسم و تأمین نیازهای جنسی سربازان در داخل کشور و پایگاه‌های خارجی	۲۸۳
تأمین نیازهای جنسی سربازان از طریق سربازان زن	۲۸۳
مرگ به علت کم‌آبی!	۲۸۴
نتایج حضور نظامی آمریکا در کشورهای میزبان	۲۸۵
زنان عراقی اسیر آمریکا	۲۸۵
عبیر قاسم	۲۸۶
فعال ضد جنگ؛ نماد تنفرا!	۲۸۶
فصل چهارم	
پیامدهای آزادی زنان به سبک غربی	۲۸۹
فروپاشی نهاد خانواده	۲۹۱
کاهش ازدواج‌های رسمی	۲۹۴
افزایش نرخ طلاق	۲۹۷
افزایش هم‌خوابی	۲۹۸
خشونت خانگی علیه زنان	۳۰۱
کاهش و پیری جمعیت	۳۰۵
فرزندان نامشروع	۳۰۹
همجنس‌گرایی	۳۱۴
پیامدهای همجنس‌گرایی	۳۱۶
نگاه اهانت‌آمیز به زن	۳۱۸
زن به مثابه کالا	۳۱۸

پورنوگرافی	۳۲۴
قاچاق زنان	۳۲۸
آسیب‌های اجتماعی	۳۳۰
تجاوزات جنسی	۳۳۰
هزینه اجتماعی و اقتصادی خشونت‌های جنسی	۳۳۳
گسترش مواد مخدر	۳۳۶
گسترش مشروبات الکلی	۳۳۷
افزایش آمار زنان زندانی	۳۳۹
بیماری‌های روحی و روانی	۳۴۲
خودکشی	۳۴۴

مقدمه

مسئله زن همواره یکی از مهم‌ترین مسائل جالش برانگیز در کشورهای مختلف از جمله ایران بوده است و تاکنون پژوهش‌های مختلف و متنوعی در این باره توسط اندیشمندان انجام شده است. اما در بررسی این موضوع، یکی از ابعادی که معمولاً از آن غفلت شده بررسی ظلم به زن در طول تاریخ و توجه به منطبق استعمارگران در استفاده ابزاری از زنان است؛ لذا ضرورت دارد مطالعات تفصیلی پیرامون «**ابعاد منطق استعماری غرب در مسئله زن**» انجام شود تا شیوه‌ها و روش‌های استعمار برای دستیابی به منافع خود از طریق سوءاستفاده از این مسائل احصا شده و مصادیق آن در طول تاریخ استخراج گردد.

در این راستا، اندیشکده راهبردی سعدها پژوهش مفصلی را پیرامون «**منطق استعماری غرب در حوزه زنان**» آغاز نمود و با بررسی تاریخچه استفاده ابزاری استعمار از مسئله زنان در دنیا، به فهرست موضوعی این مسئله نیز دست یافت که کتاب پیش‌رو تفصیل این فهرست است.

در فصل اول این پژوهش به نگاه مادی و ابزاری نسبت به زنان و برخورد تحقیرآمیز جوامع مختلف نسبت به مسئله زن تا پیش از انقلاب صنعتی در اروپا پرداخته شده و دیدگاه‌های برخی از سرآمدان تمدن‌های مختلف در جغرافیای جهان و زمان‌های گوناگون روایت شده است. با بررسی این تاریخچه اثبات شده است که مسئله ظلم به زن محدود به مکان یا زمان خاصی نبوده و در همه تمدن‌ها مسئله‌ای مبتلا به بوده است و برخلاف ادعای رسانه‌های جریان سرمایه‌داری مبنی بر اختصاص ظلم به زن به

کشورهای شرقی و یا کشورهای مسلمان، کارنامه جهان غرب در این باره کارنامه تلخی می‌باشد.

در فصل دوم پژوهش به این مسئله پرداخته شده است که پس از انقلاب صنعتی و نیاز مبرم سرمایه‌داری به نیروی کار بیشتر و توجه غرب به نیروی انسانی زن به عنوان نیروی منعطف و ارزان، زنان مورد استفاده ابزاری قرار گرفتند و زنان فمینیست که تا پیش از این مورد تحقیر و حتی سرکوب و اعدام قرار می‌گرفتند اکنون با هدایت و دخالت سرمایه‌داری به پیشروان الحاق نیروی زن به نیروی کار تبدیل شدند. در ادامه این بخش نیز استفاده ابزاری از شعارهای فمینیستی برای تامین نیاز سرمایه‌داری به مصرف انبوه و همچنین ترویج سبک زندگی آمریکایی تشریح خواهد شد. روایت دقیق این مسئله، ابعاد و شیوه ایالات متحده آمریکا در تقابل فرهنگی با شوروی در دوران جنگ سرد را نیز روشن خواهد کرد.

در این فصل همچنین به استفاده ابزاری از آرمان «آزادی زنان» و «جلوگیری از ظلم به زن» برای توجیه استعمار بریتانیا، فرانسه و آمریکا در بخش‌های مختلف جهان از جمله منطقه غرب آسیا اشاره شده است.

فصل سوم پژوهش که جریان‌شناسی سوءاستفاده از مسائل زنان در قرن بیست و یک را روایت می‌کند، به مصادیق متعددی از استفاده‌های ابزاری از مسئله آزادی زنان در کشورهای مختلف از جمله: افغانستان، عراق، یوگوسلاوی، نیکاراگوئه، پاناما، لیبی، سومالی، سودان، یمن، ژاپن، فیلیپین، مصر، کوبا و چند کشور دیگر می‌پردازد. همچنین در این فصل استفاده‌های ابزاری از مسئله آزادی زنان و جنبش‌های فمینیستی در حوزه اقتصادی، سیاست داخلی و نظامی نیز بررسی شده است.

در بخش چهارم این پژوهش به مسئله پیامدهای ترویج آزادی جنسی و آزادی زنان به سبک آمریکایی در جامعه ایالات متحده و دیگر کشورهای هدف، که به جهت تأمین منافع استعماری این کشور انجام شده است پرداخته می‌شود. این پیامدها ذیل عناوینی همچون فروپاشی خانواده، افزایش جرم و جنایت، افزایش بیماری‌های

روحي-رواني و خودكشي، افزايش آزار و اذيت و تبعيض عليه زنان و همچنين ظهور پديده‌هاي نامطلوبي مانند تجارت جنسي، قاچاق انسان براي اين تجارت و پورنوگرافي بررسي شده است.

در بخش‌هايي از اين كتاب نيز مصاديق متعددي از پيامدهاي دو قطبي شدن جامعه در مسئله حجاب در كشورهاي مختلف مانند مصر، سودان و ساير كشورهاي اسلامي روايت شده است كه مي‌تواند حاوي نكات ارزشمندی براي آحاد مختلف جامعه ما و همچنين قانون‌گذاران حوزه حجاب براي پيشگيري از پيامدهاي زيان‌بار اقدامات اشتباه و همچنين ضرورت اقدامات ايجابي و رويه‌جولو باشد.

در پايان از زحمات شبانه‌روزي پژوهش‌گران با اخلاص و گمنام «انديشكده راهبردي سعده» كمال تشكر را دارم و اميدوارم اين پژوهش با زحمات مجاهدين تبیین به گوش تمام زنان و دختران اين سرزمين و همه دنيا رسیده و آنان را از نقشه‌هاي دائم و شوم دشمنان درباره خود آگاه سازد.

و آرزو مندم اين قلیل، مورد رضایت قطب عالم امکان، وجود نازنين حجت بن الحسن عنه‌السلام قرار گرفته باشد.

والسلام عليكم
سيد محمد حسين راجي
مدیر انديشكده راهبردي سعده
۲۵ خرداد ۱۴۰۲
محمد محرم امضا عليه السلام
در روز شنبه ۱۳ خرداد ۱۴۰۲

.

فصل اول

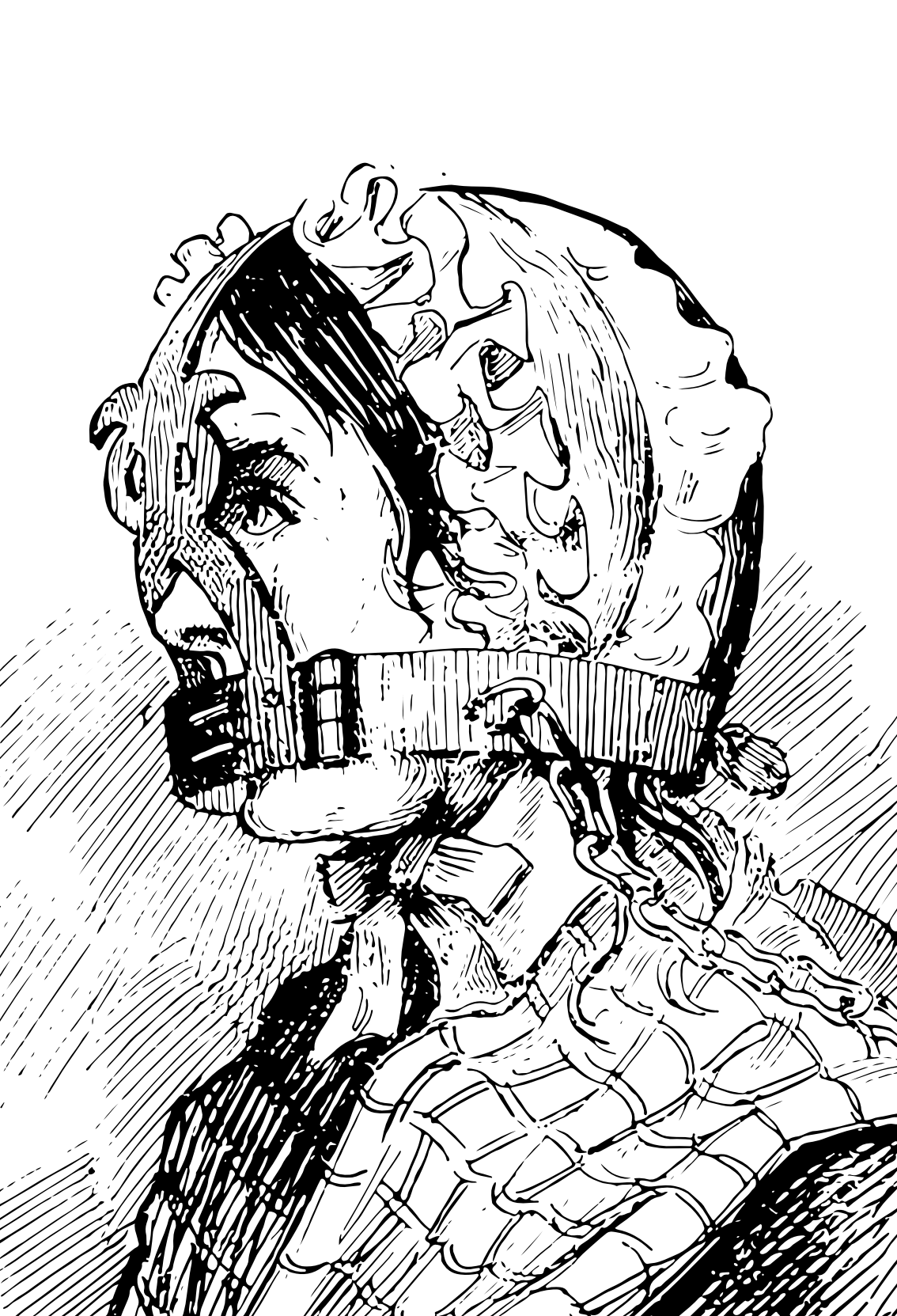
ظلم به زنان در طول تاریخ

فصل اول

ظلم به زنان در طول تاریخ

جهت دریافت محتوای رسانه‌ای این فصل، روی تصاویر (کیو آرکد) اسکن نمایید.

زنان در طول تاریخ، سرگذشت پرماجرا و اغلب دردآلودی داشته‌اند. نوع نگرش به زنان در اعصار مختلف و در اقصی نقاط جهان، اگرچه با نوسانات زیادی همراه بوده، اما غالباً نشانگر نگاه ابزاری و تحقیرآمیز به این جنس انسانی است که با سوءاستفاده از ضعف جسمانی آنان نیز بی‌ارتباط نبوده است. بررسی تاریخچه اقوام مختلف نشان می‌دهد که این مسئله، محدود به منطقه و جغرافیای خاصی نبوده و به خصوص در دوران معاصر نیز از سوی مدعیان روشنفکری تداوم یافته است.

پیش از ورود به وضعیت زنان در عصر جدید و بیان شیوه‌های نوین ظلم به زن، لازم است کارنامه تمدن‌های گذشته در اینباره، به اختصار بررسی شود تا ضمن بیان ریشه این ظلم، که نگاه بهره‌جویانه به جنس زن است؛ برخی ذهنیت‌های نادرست درباره عملکرد درخشان ادعایی گروهی، و تخریب‌های گسترده رسانه‌ای علیه گروهی دیگر در اینباره اصلاح گردد.

ظلم به زن در دوران باستان

روم باستان

نگاه تحقیرآمیز و منفی به زن به اندازه تاریخ باستان قدمت دارد. ظلم به زنان در طول تاریخ روم فراگیر بوده است. در جامعه اولیه روم، زن دارایی شوهر تلقی می‌شد، بنابراین تحت کنترل او بود. طبق قوانین اولیه روم، مرد می‌توانست همسرش را به خاطر خطاهایی که توسط زن انجام می‌گرفت و باعث خدشه‌دار شدن آبرو و یا

تضعیف حقوق مالکیت مرد می‌شد، او را کتک بزند، طلاق دهد یا حتی به قتل برساند.^۱ در دوران امپراتوری روم، ضرب و شتم، طلاق و قتل از حقوق اختصاصی مرد سرپرست خانواده بود. زنان تنها در صورت خشونت بیش از حد، مجاز به طلاق از شوهران خود بودند. این حق نیز محدود به طبقات بالا بود. زنان در طبقات پایین نمی‌توانستند شوهران بدسرپرست خود را طلاق دهند، هر چقدر هم که آزار و اذیت بیش از حد صورت گرفته باشد.^۲

تمدن روم به شدت جنسیت‌گرا بود و زنان را تا حد زیادی مورد بی‌مهری قرار می‌داد. آنها قوانینی را تصویب کرده بودند که حق یک زن را برای دفاع از خود در دادگاه محدود می‌کرد. اگر زن شوهردار با مردی غیر از شوهرش در رختخواب پیدا می‌شد، زنا محسوب می‌شد؛ با این حال، اگر مردی همین کار را می‌کرد، بی‌گناه اعلام می‌شد.^۳ وقتی یک خانم به عقد همسرش درمی‌آمد، تمام چیزی که به خودش تعلق داشت، به‌عنوان جهیزیه، متعلق به همسرش می‌شد.^۴

زنان رومی موقعیتی هم‌تراز با جایگاه کودکان داشتند و فقط کمی بالاتر از جایگاه بردگان بودند. آنها در طول زندگی تحت کنترل مردان قرار داشتند و اغلب قربانی خشونت جنسی می‌شدند.^۵

یونان باستان

در قوانین آتن باستان، زنان به سختی از هرگونه حقوق قانونی برخوردار بودند. آنها حق شرکت در امور قضایی و اجتماعات را نداشتند. یونانی‌ها معتقد بودند که انسان‌ها کامل‌ترین حیوانات و در میان انسان‌ها، مردان از زنان کامل‌تر هستند، زیرا مردان گرم و زنان سرد می‌باشند.^۶ همچنین ارسطو، فیلسوف مشهور یونانی، تصور می‌کرد که

1. <https://www.projectpeacemakersinc.org/historical-facts-about-domestic-vio>.

2. <http://criminal-justice.iresearchnet.com/types-of-crime/domestic-violence/worldwide-history-of-domestic-violence/>

3. <https://www.drishitias.com/blog/history-of-violence-against-women-and-statistics-to-prove-it>.

4. Bruce W. Frier, Thomas A. J. McGinn. "A Casebook on Roman Family Law", p 91.

5. <https://www.thecollector.com/sexual-assault-of-women-in-ancient-rome>

6. <https://vc.bridgew.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=1559&context=jiws>.

زنان بی‌نظمی و شرمی‌آورند، کاملاً بی‌فایده هستند و بیش از دشمن باعث سردرگمی می‌شوند؛ به همین دلیل، جدا نگه داشتن آنان را از بقیه افراد جامعه بهترین ایده می‌دانست.^۱

فیثاغورس، ریاضی‌دان مطرح یونانی می‌گوید:

یک منشأ خوبی وجود دارد که «نظم»، «نور» و «مرد» را ایجاد کرده و یک منشأ شیطانی وجود دارد که «هرج و مرج»، «تاریکی» و «زن» را ایجاد کرده است.^۲

در جامعه آتن در اصطلاح حقوقی زن را «دامار»^۳ می‌شناختند؛ واژه‌ای که از ریشه‌ای به معنای رام کردن گرفته شده است.^۴ زنان آتنی حق مالکیت محدودی داشتند و به همین دلیل شهروند کامل به حساب نمی‌آمدند؛ زیرا حق شهروندی و استحقاق حقوق مدنی و سیاسی در رابطه با مالکیت و ابزار زندگی تعریف می‌شد و زنان حق داشتن چنین مالکیتی را نداشتند.^۵

ویل دورانت در جلد دوم تاریخ تمدن، در رابطه با یونان باستان می‌نویسد:

در ادبیات یونان، همه‌جایی در پی از خطاها و زشت‌کاری‌های زنان سخن می‌رود. زن یونانی حق عقد قرارداد ندارد، نمی‌تواند بیش از مبلغ ناچیزی وام بستاند و اقامه دعوی در محکمه برایش ممکن نیست. زن، پس از مرگ شوهر، از ارث او سهمی نمی‌برد. عقیده جاری در یونان مبنی بر این بود که نیروی توالد تنها از آن مرد است و زن جز حمل طفل و پرستاری وظیفه‌ای ندارد.^۶

1. Pry, Kay O (2012). "Social and Political Roles of Women in Athens and Sparta". Sabre and Scroll.
2. sreechinth c. "Thoughts of greatest western thinkers: Quotes of those who Revamped Occident", p 15.
3. Damar
4. Keuls, Eva (1985). The Rein of the Phallus: Sexual Politics in Ancient Athens (1st ed.). Harper & Row. P 6.
5. Gerhard, Ute (2001). 'Debating women's equality: toward a feminist theory of law from a European perspective', Rutgers University Press. p. 35. ISBN 978-0-8135-2905-9.

۶. تاریخ تمدن، ویل دورانت، ج ۲، ص ۴۰۸.

ایران باستان

در ایران باستان، شوهر بر اموال زن ولایت داشت و زن بدون اجازه شوهر حق نداشت در اموال خودش تصرف کند.^۱ در نظام خانوادگی دوره ساسانیان وضعیت ازدواج‌ها در اختیار زن نبود، بلکه از اختیارات و حقوق ثابت شده مردان بودند. مردان در تعدد همسر، هیچ محدودیت نداشتند و بر اساس توان مالی‌شان زن می‌گرفتند. مردانی که توان مالی و اقتصاد بالایی داشتند می‌توانستند به اندازه‌ی یک دوره‌ی تسبیح، زن در حرمسرای خود، داشته باشند.^۲

همچنین جامعه ایران باستان، ازدواج با محارم را به بهانه حفظ پاکی نسب و خون خانواده جایز می‌شمرد و «خویزوگرس»^۳ می‌نامید. آن‌ها معتقد بودند که ازدواج با محارم گناهان کبیره را از بین می‌برد. از یکی از ایرانیان عصر انوشیروان، چنین نقل شده است که مرد مجاز است با مادر و دختر و خواهر خود مزاجت کند. او مثال‌هایی را که زرتشتیان برای تقدیس این عمل روایت کرده‌اند، متذکر می‌شود.^۴

از رفتارهای ناپسند عصر ساسانی، قرض دادن زن خود به مردی دیگر و به عبارت دیگر ازدواج استقراضی بود. خلاصه ازدواج استقراضی چنین است که مرد حتی بدون اجازه زن خود، می‌توانست او را به ازدواج مردی دیگر در مدتی معین در آورد. فرزندان که به وجود می‌آمدند به شوهر اول تعلق داشتند (هرچند از نطفه مرد دوم بود) و به عنوان نیروی کار و برده به این فرزندان نگاه می‌کردند و شوهر اول آن‌ها را می‌فروخت.^۵ یک مرد حتی می‌توانست علی‌رغم میل و رضایت «پادشاه‌زن» خود، او را به اشخاص تنگدستی که نیاز به زن داشتند، برای مدت معینی واگذار کند. در شرایط معاهده، زمان واگذاری، فرزندان که از این زن در مدت قرض دادن وی تولید می‌شد، همه از قبل مورد موافقت دو طرف قرار می‌گرفت.^۶ فرزندان که تولید می‌شدند، گاه به فروش

۱. ایران در زمان ساسانیان، ۲: ۳۵۲؛ تاریخ اجتماعی ایران، ج ۲، ص ۴۶.

۲. کریستیا بارته، زن در حقوق ساسانی، ترجمه ناصر الدین الزمانی، چاپ اول، تهران، انتشارات عطایی، ۱۳۳۷، ص ۵۲.

3. khved vaghdas

۴. آرتور کریستین، ایران در زمان ساسانیان، ترجمه رشید یاسمی، چاپ نهم، انتشارات دنیای کتاب، ۱۳۷۴، ص ۴۳۳-۴۳۵.

۵. وندیداد، هاشم رضی، انتشارات فکر روز، ج ۱، ص ۵۰۸.

۶. درباره حقوق ساسانی، فرهنگستان هایلبرگ، ج ۱، ص ۳۶.

می‌رفتند و این منبع درآمدی برای پدر بود و به عنوان نیروی کار از این فرزندان، چون بردگان بهره‌بری می‌شد. زن و کودک و برده، درست به عنوان یک شیء بودند.^۱

در عصر ساسانی، زنان در یک نظام طبقاتی شدید به سر می‌بردند. برای نمونه در خانواده اشراف دو طبقه از زنان شوهردار با عناوین «پادشاه‌زن» و «چکرزن» وجود داشت. پادشاه‌زن، زنی بود که مقام اول را داشت و از لحاظ نسب و جایگاه خانوادگی، هم طبقه همسر خود و کدبانوی منزل محسوب می‌شد؛ اما چکرزن در نقطه مقابل پادشاه‌زن بود. او از خانواده پایین‌تر و فقیرتر بود که بیشتر خدمت کاری می‌کرد و به پادشاه‌زن یاری می‌رساند. شوهر وظیفه نداشت که مانند پادشاه‌زن، چکرزن خود را تا آخر عمرش نگه‌داری کند و یا فرزندان دختر او را در خانه بپذیرد.^۲

مصر باستان

زنان در مصر باستان از برخی حقوق خاص برخوردار بودند که زنان دیگر در جوامع مشابه از آن برخوردار نبودند. برای مثال، آنها می‌توانستند دارایی داشته باشند و در دادگاه از نظر قانونی با مردان برابر بودند. با این حال، مصر باستان جامعه‌ای تحت سلطه مردان بود و ماهیتی مردسالار داشت. زنان نمی‌توانستند پست‌های مهمی در دولت داشته باشند؛ زنانی هم که در دربار سلطنتی بودند، موقعیت خود را از طریق رابطه با پادشاهان مرد به دست آورده بودند.^۳

بیشتر زنان جامعه مصر باستان، به طبقه دهقانان تعلق داشته و در کنار همسرانشان به کار کشاورزی مشغول بودند. زنان در غیاب شوهر یا پسرانشان، مزارع یا مشاغل را اداره می‌کردند.^۴

۱. در باره حقوق ساسانی، فرهنگستان هایدلیبرگ، ج ۵، ص ۲۲.

۲. آرتور کریستین، ایران در زمان ساسانیان، ترجمه رشید یاسمی، چاپ نهم، انتشارات دنیای کتاب، ۱۳۷۴، ص ۲۳۳.

3. F. G. Wilfong: Gender in Ancient Egypt, in: Willeke Wendrich (editor): Egyptian Archaeology, Blackwell Studies in Global Archaeology, Malden, Oxford 2010. p 165.

4. Marc Collier, Stephen Quirke: The UCL Lahun Papyri: Accounts, Oxford 2006, p 144-145.

یهودیت و مسیحیت تحریف شده

برخلاف آموزه‌های دین یهودیت و مسیحیت که توسط پیامبران الهی برای نسل‌های پیشین بشر آمده و در آن، زن از جایگاه ویژه برخوردار بوده است، تفکرات غلط پیروان این دو، در قالب کتاب‌های تحریف شده آنان نمود پیدا کرده و وارد کتاب‌های انجیل و تورات شده است؛ بنابراین، ما امروزه شاهد نگاه تحقیرآمیز به زن در این دو کتاب هستیم.

در فرهنگ یهود، زن، انسان طبقه دوم به شمار می‌رفت و هیچ حقی برای زنان قائل نبودند.^۱ نسخه‌های گوناگون تورات و رساله‌های به‌جامانده از شخصیت‌های برجسته یهودی و کشیش‌های مسیحی و فرقه‌های مختلف نیز، هر یک به سهم خود در مورد هویت و مقام زن، دیدگاه‌های متفاوتی اظهار کرده‌اند.

در بیان تورات، مرد به صورت ذات حق آفریده شده است؛ زن جزئی از طبیعت، اما مرد برتر از طبیعت است. همچنین در این نگاه، زن جنس دوم و برآمده از جسم مرد است و هدف از خلقت زن، همراهی و مساعدت با مرد می‌باشد.^۲ در یکی از نسخ تورات آمده است: «زمانی که مرد نتوانست در میان موجودات زوجی برای خود بیابد، خداوند او را در خواب برد و یکی از دنده‌هایش را برداشت و حوّا را از آن آفرید و آدم متوجه شد این موجود از گوشت و استخوان اوست و او را زن نامید».^۳

در بعضی از روایات یهودی، حضرت حوا به‌عنوان یک وسوسه‌گر و دارای شخصیتی بی‌نهایت منفی معرفی شده و همه زنان به‌عنوان کسانی تصور شده‌اند که از مادرشان، یعنی حوّا، گناه، حيله و تلبیس^۴ را به ارث برده و در نتیجه همه آنان نادرست‌کار و از نظر اخلاقی، پست و گناهکارند.^۵

۱. تحقیقی در دین مسیح، جلال‌الدین آشتیانی، تهران، نشر نگارش، ص ۳۹.

۲. عهد عتیق، کتاب امثال سلیمان نبی، باب ۱۲، آیه ۲۸.

۳. کتاب مقدس، سفر پیدایش، باب اول، آیات ۱ تا ۳۱ و باب ۲ آیات ۲ تا ۲۳.

۴. پوشاندن حقیقت امری.

۵. مواظ سلیمان، فصل ۷، آیات ۲۶ تا ۲۸.

تلمود^۱ وضعیت دارایی و مالکیت زنان را این‌گونه شرح می‌دهد:

چگونه زن می‌تواند چیزی از خود داشته‌باشد، در صورتی که او مال شوهرش است؟ هر چیزی با شوهر است برای شوهر است و هر چه با اوست (همسر) نیز برای شوهر است. درآمد و هر چه در خیابان‌ها به دست می‌آورد مال شوهر است. متاع در خانه، حتی خرده‌نان‌های روی میز مال اوست (شوهر). او (همسر) اگر مهمانی را به خانه کند و غذایش دهد از شوهر خویش دزدی نموده است.^۲

در رابطه با نوع نگاه مسیحیت تحریف‌شده به زنان نیز مطالب قابل توجهی وجود دارد. برخی شاگردان حضرت عیسی مسیح عَلَيْهِ السَّلَام نسبت به زنان نظر مساعدی نداشتند. پولس^۳ که به زعم مسیحیان یکی از شاگردان حضرت مسیح عَلَيْهِ السَّلَام بوده است، در رساله اول خود،^۴ قرتیان^۵ را مخاطب قرار داده و می‌گوید:

مرد از زن نیست؛ بلکه زن از مرد است. مرد به جهت زن آفریده نشد؛ بلکه زن برای مرد آفریده شد. زنان باید شوهران خویش را همانند خدا اطاعت کنند.^۶

در بعضی متون مسیحیت دیده می‌شود که تولد دختر برای پدرش دردناک بوده و مایه آبروریزی محسوب می‌شده است. در انجیل کاتولیک آمده است:

زایش دختر یک خسارت است.^۷ دختر تو نافرمان است؛ به شدت مراقب او باش که باعث نشود تو سبب خنده دشمنانت واقع شوی و سرزبان‌ها بیفتی و

۱. تلمود، یکی از کتاب‌های اصلی یهودیت ربانی است. این کتاب دارای دو بخش اصلی است. اولین قسمت میسنا نام دارد که در حدود سال ۲۰۰ میلادی تکمیل شده است و تفسیر خاخام‌های یهودی بر تورات است که «تورات شفاهی» نامیده می‌شود. قسمت دوم گمارا نام دارد که در سال ۵۰۰ میلادی تکمیل شده است که شامل نوشتارهای خاخام‌هاست و در بسیاری موارد به مسائلی فراتر از آنچه در تورات اشاره شده است می‌پردازد.

۲. تلمود، ص ۶۲.

3. Paul

۴. پولس آثار بسیاری از خود باقی گذاشته و اندیشه‌های گوناگونی داشته است. دانشمندان در کتاب‌های بی‌شماری که در این باب نوشته‌اند، می‌گویند: پولس مسیحیت تازه‌ای را عرضه کرد و موفق شد آن را به کرسی بنشاند.

۵. کورنتوس (Korinthos) شهری در جنوب یونان در کنار خلیج کورنتوس.

۶. رساله اول پولس به قرتیان، باب ۲، آیه ۱۱.

۷. انجیل کاتولیک، فصل ۳، آیه ۲۲.

در معرض شایعات مردم قرارگیری و آبروی خود را در میان مردم بریزی.^۱

یکی از احکام که در عهد عتیق ذکر شده، احکام فروختن دختر به عنوان کنیز است و برای آن قوانینی وضع نموده‌اند. مسیحیان این احکام را از جانب خداوند می‌دانند.^۲

در میان برخی از مسیحیان نیز نه تنها سخن از برابر بودن ارزش زن و مرد نیست، بلکه در ماهیت و انسان بودنش نیز شک می‌کنند.^۳ برای مثال، در مجمع روحانیون فرانسه که چند سال پیش از بعثت رسول گرامی اسلام ﷺ برپا شد، روحانیان مسیحی پس از بررسی کامل وضعیت زنان، حکمی را صادر نمودند که زن انسان است ولی برای خدمت به مرد آفریده شده است!^۴

ظلم به زن در قرون وسطی

در جوامع اروپایی قرون وسطی، زنان از تحصیل و توانایی شرکت در امور سیاسی محروم بودند. آنها در هر سنی برای مردان چیزی بیش از یک هدیه نبودند تا هر طور که می‌خواهند با آنان رفتار کنند. در طول قرون وسطی و در جوامع مختلف در اروپا، زنان را به خاطر تخلفاتشان زنده زنده می‌سوزاندند. این جرائم شامل تهدید شوهرانشان، ارتکاب زنا، سرزنش و حتی نق زدن بود.^۵ در طول دوره قرون وسطی، زنان به عنوان شهروندان درجه دوم در نظر گرفته می‌شدند. آنها یا کاملاً فریبده و شهوت‌انگیز و یا بی‌کفایت بودند؛ بنابراین، زنان عمدتاً از مناصب قدرت یا بیان صدای خود محروم بودند.^۶

۱. انجیل کاتولیک، فصل ۲۶، آیات ۱۰ و ۱۱.

۲. سفر خروج، باب ۲۱، آیه ۷.

۳. علویقی، علی‌اکبر، زن در آیین تاریخی، تهران، صفحه ۳۷.

۴. به مقاله «زن در ادیان ابراهیمی» نوشته نسرين توکلی در پرتال جامع امام خمینی علیه السلام رجوع کنید:

<http://www.imam-khomeini.ir>

۵. زن در گذر تاریخ، خدامراد سلیمیان، ۱۳۷۹، فرهنگ کوثر، شماره ۴۲.

6. <https://criminal-justice.iresearchnet.com/types-of-crime/domestic-violence/worldwide-history-of-domestic-violence/>

7. <https://sites.udel.edu/britlitwiki/women-in-medieval-literature-and-society>.

در ادامه مروری خواهیم داشت به نمونه‌هایی از وضعیت زنان در قرون وسطی در کشورهای جهان:

انگلستان

در قرن یازدهم میلادی، تجارت برده بین انگلستان و ایرلند رونق گرفت. انگلیسی‌ها نه تنها مردان، بلکه دختران باردار را از سراسر انگلستان می‌خریدند و به امید سود به ایرلند می‌فروختند. آنها مردان و دوشیزگان جوان را در صف‌های طولانی با طناب به هم می‌بستند و هر روز به بازار می‌آوردند تا آنان را به عنوان برده و حتی برای فحشا بفروشند.^۱ در قرن ۱۵ میلادی، «قانون عمومی انگلستان»^۲ به مرد این حق را می‌داد که همسرش را به خاطر حفظ نظم خانوادگی کتک بزند.^۳ به نظر می‌رسد تحقیر زنان در اروپای قدیم، به ویژه در قرون وسطی پدیده‌ای عمومی بوده است. برای مثال، مطالب زیادی در تاریخ درباره تحقیر و تنبیه زنان غرغرو،^۴ سرزنشگر^۵ و پرسروصد^۶ دیده می‌شود.^۷ یکی از این تنبیه‌ها که به «چهارپایه سرزنشگر»^۸ معروف بود، تا قرن هفدهم در انگلستان مورد استفاده قرار می‌گرفت و شامل یک صندلی چوبی یا آهنی بود که مجرم به آن بسته می‌شد. این صندلی به تیر چوبی بلندی متصل بود که معمولاً در کنار استخر یا رودخانه قرار داشت و در آب فرو می‌رفت. در حین انجام این مجازات‌ها، سقوط‌های مکرر به طور معمول مرگبار بودند و قربانی در اثر شوک یا غرق‌شدگی از دنیا می‌رفت.^۹

1. Christopher, Paoletta, 'Human Trafficking in Medieval Europe: Slavery, Sexual Exploitation, and Prostitution', 2020, p. 105.

۲. کامن‌لا (به انگلیسی: Common law) که به حقوق عرفی هم معروف است، نوعی نظام حقوقی است که از سال ۱۰۶۶ میلادی به بعد توسط دادگاه‌های شاهی انگلستان ایجاد شد.

3. <https://www.projectpeacemakersinc.org/historical-facts-about-domestic-vio>.

4. shrew

5. scolding wife

6. brawling woman

7. See Walter Besant 1906, Medieval London.

8. scolding stool

9. <https://www.britannica.com/topic/cucking-stool>.

تصویر ۱: ابزار شکنجه زنان در انگلستان قرون وسطی^۱

مجازات‌های شرم‌آورتر از این نیز وجود داشت به نام «افسار سرزنش»^۲ که انواع مختلفی داشت؛ اما در اصل یکسان و متشکل از یک قاب آهنی بود که روی سر نصب می‌شد. زنی که قرار بود مجازات شود را به همراه این سرپوش در خیابان‌ها جابه‌جا، یا با گاری حمل می‌کردند و یا بر روی سکویی برای تماشا به ستون می‌بستند.^۳

1. <https://www.britannica.com/topic/cucking-stool>

2. scold's bridle

3. Walter Besant 1906. Medieval London. p. 356.

تصویر ۲: ابزار شکنجه زنان در انگلستان قرون وسطی^۱

فرانسه

وضعیت زنان در قرون وسطی نه تنها در بین عوام اسفبار بود، بلکه حتی در مجامع علمی نیز انسانیت زن تهدید می‌شد. در سال ۵۸۶ میلادی، کنفرانسی در فرانسه

1. <https://allthatsinteresting.com/scolds-bridle>

برای بررسی این موضوع که «آیا زن انسان است یا نه؟» شکل گرفت و پس از بحث و بررسی‌های زیاد، در نهایت به این نتیجه رسیدند که زن انسان است؛ اما انسان حقیری که فقط برای خدمت به مردان خلق شده است.^۱ حتی در اندیشه‌های قرون وسطایی، در قبال اصل این که آیا زنان دارای «روح» هستند یا نه، ایجاد شک و تردید شده بود و پس از بحث و تبادل به این نتیجه رسیدند که زنان دارای روح هستند، اما روح حیوانی!^۲

آلمان

در آلمان قرون وسطی، زنان عموماً از ایفای نقش به عنوان مقامات منتخب شهر منع می‌شدند و تنها در صورتی می‌توانستند در جلسات شهر یا روستا شرکت کنند که مجرد یا بیوه باشند.^۳ یک زن رعیت، رعیت بودن خود را به فرزندانش منتقل می‌کرد؛ این در حالی بود که نجیب‌زادگی از طرف پدر به ارث می‌رسید.^۴

ظلم به زن در عصر روشنگری و پس از آن

نگاه تحقیرآمیز به زن، حتی در عصر روشنگری و پس از آن هم ادامه پیدا می‌کند؛ مرور نظرات تعدادی از افراد صاحب‌نظر و تأثیرگذار می‌تواند تا حدودی ابعاد عملی ظلم به زن در غرب معاصر را روشن کند.

دیدگاه روسو

ژان ژاک روسو،^۵ فیلسوف، نویسنده و نظریه‌پرداز سیاسی و متولد سوئیس بود. رساله‌ها و رمان‌های روسو، الهام‌بخش رهبران انقلاب فرانسه شد. روسو شخصیتی دانشگاهی و از بسیاری جهات، تأثیرگذارترین فیلسوف عصر روشنگری اروپا بود. وی بیان می‌دارد:

۱. المرأة بین الاسلام و الشرائع و المنظمات الدولية الاخری، سامیه منیسی، ص ۱۷۶.

۲. ویل دورانت، لذات فلسفه، ترجمه عباس زریاب، تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ص ۱۵۰.

3. Shahr, Shulamith (1983). The Fourth Estate: A History of Women in the Middle Ages. Routledge. pp. 220-21.

4. Harding, Alan (1980). "Political Liberty in the Middle Ages". Speculum. 55 (3): 423-443.

5. Jean-Jacques Rousseau, 1712-1778.

به طور کلی زنان هیچ هنری را دوست ندارند و قدردانی نمی‌کنند و هیچ نبوغی ندارند.^۱

دیدگاه ناپلئون

ناپلئون بناپارت،^۲ ژنرالی فرانسوی و اولین امپراتور فرانسه، یکی از مشهورترین شخصیت‌های تاریخ غرب است. اصلاحات فراوان ناپلئون، اثری ماندگار در نهادهای فرانسه و بسیاری از کشورهای اروپای غربی برجای گذاشت.^۳ وی بیان می‌دارد:

ما با زنان خیلی خوب رفتار می‌کنیم؛ اما همه چیز را خراب کرده‌ایم. ما با رساندن آنها به سطح خود، کار غلطی انجام داده‌ایم. در واقع طبیعت، زن را برده ما کرده است. زن به مرد داده می‌شود تا بچه‌دار شود... در نتیجه زن جزو مالکیت مرد است، همچنان‌که درخت میوه مال باغبان است.^۴

دیدگاه شوپنهاور

آرتور شوپنهاور،^۵ فیلسوفی آلمانی است که نوشته‌های او بعدها بر فلسفه وجودی و روان‌شناسی فرویدی تأثیر گذاشت.^۶ وی بیان می‌دارد:

زنان دقیقاً مناسب هستند تا پرستار و معلم کودکی ما باشند؛ زیرا خودشان خام، احمق و کوتاه‌بین‌اند. در یک کلام، بچه‌های بزرگی هستند که تمام عمرشان همین‌گونه‌اند؛ نوعی مرحله میانی بین کودک و مرد؛ انسان واقعی («مرد») است... فقط عقل مردی که از میل جنسی تیره شده باشد می‌تواند جنس کوتاه‌قد، شانه باریک، باسن پهن و پا کوتاه را یک جنس زیبا بنامد... به طور مناسب‌تر... زنان را باید جنس غیرزیبایی نامید.^۷

1. <https://www.britannica.com/biography/Jean-Jacques-Rousseau>.

2. Napoléon Bonaparte, 1769-1821.

3. <https://www.britannica.com/biography/Napoleon-I>.

4. Will Durant, The Story of Civilization Volume XI: The Age of Napoleon, p. 417.

5. Arthur Schopenhauer, 1788-1860.

6. <https://www.britannica.com/biography/Arthur-Schopenhauer/Scholarly-retirement-in-Frankfurt>.

7. Philosophers Behaving badly, (2004). Nigel Rodgers, Mel Thompson, p. 44.

دیدگاه نیچه

فریدریش نیچه^۱ دانشمند، فیلسوف و منتقد فرهنگ کلاسیک آلمانی است که به یکی از تأثیرگذارترین متفکران مدرن تبدیل شد.^۲ وی این چنین توصیه می‌کند که:

به دیدن زن‌ها می‌روید؟ شلاق را فراموش نکنید!^۳

انقلاب کبیر فرانسه

نکته قابل توجه اینجاست که این دیدگاه‌ها همچنان بر عملکردها نیز تأثیرگذار است و ظلم به زنان به‌عنوان واقعیتی تلخ در سطح جوامع ادامه پیدا می‌کند. برای مثال می‌توان نمونه آن را در انقلاب فرانسه مشاهده کرد.

انقلاب کبیر فرانسه که در سال‌های ۱۷۸۹ تا ۱۷۹۹ اتفاق افتاد، دوره‌ای از دگرگونی‌های اجتماعی-سیاسی در تاریخ سیاسی فرانسه و اروپا، به دست مردم فرانسه بود که با آشفتگی‌های خشونت‌آمیزی شامل اعدام‌ها و سرکوب‌های مختلفی در طی دوران حکمرانی همراه بود. یکی از اسناد بنیادین انقلاب فرانسه که حقوق فردی و اجتماعی همه رسته‌های اجتماعی را جهان‌شمول به شمار می‌آورد «اعلامیه حقوق بشر و شهروند» است. با آن‌که این اعلامیه، حقوق بنیادین شهروندان فرانسوی و «اعضای جامعه مدنی» را تبیین می‌کند، اما اشاره‌ای به حقوق زنان و بردگان ندارد. همین موضوع باعث شد تا زنانی مانند «المپ گوگز»^۴ اعلامیه جداگانه‌ای تحت عنوان «اعلامیه حقوق زن و شهروند» صادر کردند؛ اما انقلابیون فرانسه این اقدام او را نپسندیده و با گیوتین سر او را جدا کردند!^۵

1. Friedrich Nietzsche, 1844-1900.
2. <https://www.britannica.com/biography/Friedrich-Nietzsche>.
3. Philosophers Behaving badly, (2004). Nigel Rodgers, Mel Thompson, p. 67.
4. Olympe de Gouges
5. Clifford Bob, 'Rights as Weapons Instruments of Conflict, Tools of Power', p. 3.

همان‌طور که بیان شد، علی‌رغم نامی که بر این عصر گذاشته شد، یعنی عصر روشنگری، نه تنها حقوق زنان به رسمیت شناخته نشد، بلکه حتی نگاه تحقیرآمیز به زن، به خصوص از سوی مردان غربی، همچنان با وقاحت تمام ادامه پیدا کرد.

در فصل بعد و با آغاز انقلاب صنعتی، شاهد چرخش کامل عملکرد مردان نسبت به زنان و به رسمیت شناختن بعضی از حقوق ایشان، مانند حق مالکیت و حق رأی خواهیم بود؛ اما با گذشت زمان و با مرور موشکافانه تاریخ، مشخص می‌شود که این چرخش صد و هشتاد درجه‌ای نیز، با هدف جبران ظلم‌های تاریخی به زنان نبوده و با انگیزه سوءاستفاده از این عضو حیاتی جامعه، صورت گرفته است.